

Ujból életre kell hívni a Szegedi Képzőművészeti Társulatot.

Talán sohasem éreztük jobban a szegedi képzőművészeti élet szervezetszerűségének és programszerű támogatásának hiányát, mint éppen napjainkban, amikor annyi új művészi probléma bontogatja szárnyait. Az új költők dalai eljutnak hozzánk, az új muzikusok is elzenghetik új profeciáikat, csak a festők maradnak távol tőlünk, mert ahhoz egyesületek, társaságok áldozatkészsége, vagy legalább lelkes segítsége kellene, hogy megnyilatkozásait bemutathassák. Nem hiszem, hogy volna Szegeden kívül még egy vidéki város, hol annyi tehetséges festő élne, mint itt. A legtöbbnek közismerten jóhangzásu neve van. Nem gondolom természetesen azokat a helyeket, ahol kimondott festőiskolák alakultak. Mégis ott tartunk, hogy a képzőművészet terén Szeged kulturális élete olyan kiesési tüneteket mutat, amelyeket a város jó hírnevére való tekintettel sem szabad tovább összetett kezekkel, tétlenül nézni.

Az ország második városa lennénk. Zenében elismerten jóízű fórum vagyunk és tudják róunk, hogy még a „modern”-nek nevezett újítások elől sem mindig zárkózik el a konzervatív formákra fegyelmezett érdeklődésünk. Hogyan történhetett tehát, hogy művészi intellektualizmusunk és művészet-szeretetünk mellett is immár több éves szakadás állt be a festők és a közönség között? A magyarázatot tisztán az illetékes társaságok és hatóságok érdeklődésének még mindig tartó, egészen érthetetlen hiányában kell keresni. Hiszen van kulturpalotánk, benne termek kiállítások részére, amelyekben azonban csak a régi szép idők emlékei suhannak át mint szomorú mementók.

Vajon hova lett a Képzőművészeti Társaság? Ezt a kérdést azonban nem a szentimentális illúziókeresés, sem egy aktuális hangulat vetette fel velünk, hanem a meglévő értékek érvényesítésének elodáztatlan kényszere és a szociális szükségszerűség. Nem a régi, beérkezett festőgárdáról beszélünk, amely többé-kevésbé elhelyezkedett már a műkereskedőkkel való összeköttetései révén és nincs teljesen a helybeli támogatás nagyon is kétes eshetőségeinek kiszolgáltatva, hanem a fiatal tehetségekről, akiknek egész megélhetése azon a bizonytalan véletlenen alapul, hogy veszik-e a képeket, vagy sem. A művészt a társadalom megkülönböztetett elbánásban részesíti, elméletileg magasabb polcra emeli, de egyúttal úgy viselkedik, mintha azt is elvárná, hogy a művész anyagi vonatkozásokban is a fellegekben járjon. A legtöbb képzőművésznek nincs olyan bázisa, amely a biztos jövő kilátásaival munkakedvét növelhetné. A művészet — igaz — szabad foglalkozás. Nincs semmiféle szervezeti szabályzat megszorításának alávetve. Ezzel azonban ki is kapcsolódott a gazdasági termelés konstrukciójából.

ból. Ebből a szempontból megítélve, a régi klasszikus korok művészpártolási módszerei mégis jobban megfeleltek a gazdasági követelményeknek. A művészi alkotást is céhek, műhelyek irányították, mintha a művészet is mesterség lett volna, ami annak idején óriási jelentőséggel bírt a tehetségek anyagi biztosításánál és egyéni kiválasztásánál, amennyiben a céhek végezték a selejtezés munkáját is. A szigorú formalitások nem kedveztek azonban a reformereknek, mert gyökerét vágták el az egyéni erőifejtésnek és ilyformán nem adtak alapot a további haladáshoz.

A mai művész el sem tudná képzelni ezt a helyzetet, annak ellenére, hogy szabadságában jobban el van hagyatva, mint valaha. Az anyagi gond, az elkeseredés, mint tudjuk, sok zseniális ifjunak okozta korai lehullását, elzüllesztését és ez volt talán egyik oka, hogy egyesületek, otthonok, képzőművészeti társaságok alakultak azzal a céllal, hogy támaszt nyújtsanak a művészeknek. A közönség nevelése, az izlés ápolása, a művészet és a közönség közötti barátságos és megértő közlekedés létrehozása. Ez volt a programja a háború előtt a Szegedi Képzőművészeti Társaságnak is. Azóta azonban minden abban maradt. A művészeknek nincs otthonuk, tengődnek és a közönség egyre tájékozatlanabb. A vélemények legtöbbször hangzatos jelszavak, nevek után igazodnak és alig valamit tudnak a nagyapáinkban lejátszódó, hatalmas művészi átalakulásról. Impresszionizmus, expresszionizmus és elágazódásaiknak sokféle irányba csak mint valami távoli égi jelek húzódtak el köztudatunk előtt és az új kor művészi világszemléletének intenzív élményeitől elmaradtunk. A közönség tájékozatlansága értékelésben is zsák-utcába jutott, mert ma már csak a fővárosi aukciók és műkereskedői trösztök politikája felé orientálódnak. Ez a szinte tözsdei tevékenység indokolja némiképp, hogy a fővárosi festők legnagyobb része kijátssza a tárlatokat és nem állít már ki.

Másképp áll ezzel ellentétben a szegedi festők helyzete, akik még a tárlatok lelkesítő buzdításaira vannak szorulva. Az állandóan folytatódó általános gazdasági romlás a művészetben is anarchiára, dekadenciára vezet és ezért lenne fontos, ha ott, ahol a támogatás lehetősége adva van, mint nálunk Szegeden, a Képzőművészeti Társaság ismét sorompóba állítaná tagjait. A tehetséges, adományozó műbarátok helyét előkelő pénzügyi intézetekkel lehetne kibővíteni és a kiállítások nagyarányú fejlesztésével a helybeli kollektív festői produkciónak olyan nivót lehetne adni, amely a fővárosi tárlatokon is, mint „szegedi festők” már-képpen jelentene.

Lengyel Vilma.

Fák, virágok, sétautak.

Szeged, április 26. (Saját tudósítónktól.) A szegedi fapusztítókról sokat írt már a sajtó. Itt nem kimélték az egész fiatal csemetéket, kiszedték azonnal az elültetésük után, mielőtt még gyökeret ereszthetnek volna. Ellenszenvből, vagy duhajkodásból? — Isten tudja. De pusztította az a piszkos náció, mintha azt a fát is el akarta volna tüntetni a világból, amelyre a legigazságosabban felhuzhatnák.

A Makkos-erdő pusztulása ismeretes. Különös égi csoda mentette meg a piarista-rendház előtti állót, bár volt olyan uri asszony, aki abból a fából akart magának kiutaltatni néhány fűtésre való. Sehogy sem akarta aztán megérteni, hogy ez a fa nem jó tüzelésre, mert podvás. Oh, félreértették! Itt ősi, rejtett ellenszenv dolgozott, amely nem tűri a fát. Akárcsak a tanyán, ahol kiirtanák a magját is.

— Árnyékot vet a buzára, elszedi a napot. Olaszország felső vidékén lehet látni azokat a szinte tündéri tájakat, ahol hatalmas lugason érik a szőlő, olyan ez hosszú vonalakon, mintha lombfűzerek láncja volna. A favázra felkuszik a borsó, meg a többi hüvelyes vetemény, aztán minden huszadik lépésre gyümölcsfa.

Kecskemét környékén is szinte üdülés látni a híres gyümölcsöst, amelynek tövében a szőlő érik. A fától csak a mi népünk fázik. Nem is az árnyékvetés a fő kifogás, hanem a hernyó. Azt bizony pusztítani kell figyelmes, szorgalmas munkával s az erre fordítható kidobott időt sajnálják.

— Nem fizet érte senki.

Tudniillik a termelési költséget redukálják, ezért nem került az őszzel sem rendes, hibátlan alma a városba, hanem csupa ragyavért, féregjárta. Megnőtt, ahogy az Isten hagyta megőzni, az ára kikalkulálásakor mégis azt

jajgatják, hogy oh, de mennyi vesződség van vele!

Akárcsak a kis csirkékkel, amelyek a tarlón nőnek fel s a tyukokkal, amelyek már júliusban a szomszéd szőlőszemein élnek.

Csak végig kell nézni egy hetipiacon, micsoda lehetetlen mindenféle szemetet hoznak be. És hogy meg tudják az árát kérni! Amit legeléskor a tehén is elkerült, abból virág lesz. Ami füstölt holmit lehetetlen faragással, agyonkormozással elronyítottak, látványra is kellemetlenné tettek, penészes, gusztustalan, bizonytalan holmival töltött kolbászokat árulják drága pénzen, nyilván attól az elvtől vezettetve, hogy az uri nép gyomra mindent bevesz.

(Lehet, hogy igazuk van, sokszor tapasztaljuk ezt magunk is a színi irodalomban.)

Hanem hogy visszatérjünk a fára, annak a szeretetét még senki sem tudta beléjük verni, épp olyan képtelenség az iránta való gyűlölködésüket leküzdeni.

A szegedi temetőken az egész télen át lopkodták a kereszteket. Igaz ugyan, hogy fűtési célra. De miért csupálják meg a virágokat? Van olyan fekete lelkű, aki a kebelére tűz halottól lopott virágot?

Vándorutra kelnek a cserjék, az elültetett bokrok, sok sirtől sem mernek már díszíteni a halott hozzátartozói. Ellopják a drótkoszorúkat a vázuk kedvéért, bor lesz belőlük meg pálinka.

Szabó Kálmán főkertész az ujszegedi rózsaligetben most tüntetett el rózsákat, — kilenc darabot az első éjszakán elloptak a csoportból.

A természet az idén feltűnően lassan vált kosztümöt; a „főispán tulipánja” máskor ilyenkor már régen teljes pompájában díszlett, kipattant minden kelyhe a szép japán virágnak, hogy aztán rövid élet után helyet adjon a később

érkező leveleknek; az orgona, amely Szent György-napra illatossá tette a várost, épp csak hogy füstös fűtőgereteit mutogatja, kezdik díszíteni a Széchenyi-teret is, de majdnem annyi az éjszakai tolvajlás, mint amerinyi a gyarapodás.

Micsoda vandalizmus lesz az idén megint Ujszegeden, — gondolni sem jó rá. Egy szál virágért egész ágakat szoktak letörni, örök időre megbénítani s ha rajtakapnak valakit, az csak szelíd kihágás. (Mert ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet! — mondja a régi vers.) Emlékeztünk azonban a szerb megszállásra, amikor rák katonák elbujták a bokrokban s az ilyen rajtakapott ágtördelőket alaposan elnád-pálcázták. Pedig tudták biztosan, hogy nem marad az övük Ujszeged, nem a magukét védtek.

Mikor kivonultak, akkor még élt Kállay Albert, a természet igaz szívű barátja, ő jegyezte meg:

— Egyetlen jó származott abból, hogy itt voltak. Nélkülük kipusztították volna a fákat is. Aminthogy egyes részek olyanok még előbből való időkben, mint a ritka szakállu ember állja, ha ferőzést kap s kihullt itt-ott néhány pamacs-részlet. Épp olyan elhanyagoltak az utak, eső után napokig nem lehet a fasorban járni a sártól, ezeket a helyeket behomokolni, az állandó közlekedés számára lehetővé tenni nyilván istenkísértés.

Jön a tavasz, talán megérkezik végre, egyetlen üdülőhelyünk szomorúan, reménytelenül várja. Néhány varju tanyázik a hátulsó részen, csak azok kárognak velünk együtt, akik biztosak vagyunk benne, mint a halál, hogy hiábavaló minden sorunk, minden igyekezetünk. Ami itt ősi és meggyökerezett szokás, azon egy újabb árvíz sem tud segíteni. Benne van a levegőben, a megállapodott, tulajdonosuk által nagyra tartott koponyákban s szentül hiszi mindegyik, hogy ez a helyes, ez a jó.

Belvárosi Mozi, Szeged

Telefon: Pénztár 582.

Telefon: Igazg. 258.

Vasárnap, április 27-én

Csak egy napig!

Emberk és bestiák.

Dráma a vadonban 8 felvonásban.

A főszerepben: **Stong Heard.**

Azonkívül:

Vadvirág.

Amerikai életkép 5 felvonásban.

Főszerepben:

Klédis Walton.

Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor.

Széchenyi Mozi, Szeged

VASÁRNAP, ÁPRILIS 27-ÉN

CSAK EGY NAPIG!

HARRY PIEL-lel a főszerepben:

Mi történt az éjjel?

Dráma 8 felvonásban.

Azonkívül:

A kitűnő kísérő műsor.

Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor.